

ESTABLISHED 1893. "SVOBODA" ("LIBERTY") THE RUTHENIAN NEWSPAPER published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, by The Little Russian Nat'l Union of America at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. Subscription: per year \$2.00 Canada & Europe 3.00 half year 1.00 per year \$3.00 single copy .03 (half year 1.50)

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАКОН, 1893 РОКУ. "СВОБОДА" ("LIBERTY") ПУБЛІКУЄ ТРИ РАЗИ НА ТИЖЕННЯ: ВІДПОВІДЬ, ЧЕТВЕР і СУБОТУ. ВІДПОВІДЬ ПУБЛІКУЄ ПОНЕДІЛОК. РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ в Америці 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. Переказати: на рік \$2.00 Канада і Європа на пів року \$1.00 на рік \$3.00 одна копія .03 на пів року 1.50

РІК XXII. Джерси Сіті, Н. Дж., вівторок 18-го серпня 1914. Ч. 37. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Tuesday, August 18, 1914. N. 37.

ПЕРША ГОЛОВНА БИТВА НА ТЕРЕНІ В БЕЛЬГІЇ МІЖ НІМЕЧЧОЮ А ФРАНЦІЄЮ, БЕЛЬГІЄЮ І АНГЛІЄЮ В ПОВНІМ РОЗГАРІ.

СПОДІВАНА ПЕРША РІШАЮЧА БИТВА ПІД ВАТЕРЛЬО В БЕЛЬГІЇ.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК НИКОЛАЙ НИКОЛАЄВИЧ ОБІЦЮЄ ПОЛЯКАМ АВТОНОМІЮ.

ВОЄННА АКЦІЯ ЯПОНІ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ ВИКЛИКУЄ ВЕЛИКЕ ЗАНЕПОКОЄННЯ У ВАШІНГТОНІ.

ВІЙНА АВСТРІЇ І НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ РОСІЇ.

РОСІЯ ПОСТАВИЛА АРМІЮ В СИЛІ 5.500.000.

Лондон, 15. серпня. — Російська армія числить 5.500.000. З того вислала Росія проти Австрії і Німеччини 2.000.000, 500.000 на границю Румунії і Туреччини а 3.000.000 дернить в резерві.

Ще незалежно тому доносили французькі й англійські часописи, що Росія не зможе докінчити мобілізації швидше як оже 21. серпня. Відтак концентрація військ (т. е. згрупування війська на границях) вимагає рішуче в Росії оже 2 тижнів. Аж тут нараз доноситься, що ціла армія Росії вже зобов'язана і стоїть над границями готова до бою. Однак при військовій успішній військовій армії такі чутки. Крім нападів козаків на порубничі місцевості в Галичині, о скільки вони правдиві, нема інших відомостей навіть з Петербурга.

ПОВСТАНЕ ПОЛЯКІВ ПРОТИ РОСІЇ.

Лондон, 15. серпня. — Телеграма з Відня доносить, що наміром Німеччини й Австрії у війні з Росією є знищити раз на все всеславянський рух.

Вслід за тим Німеччина уважала за першу konieczність сейчас заняти російську Польщу, враз з Варшавою. Поляки, як доносять, повстали проти Росії і заводять свої власні уряди.

НІМЕЦЬКИЙ КНЯЗЬ НА ПОЛЬСЬКІМ ПРЕСТОЛІ.

Париж, 16. серпня. — Ходить чутка, що в російській Польщі вибухло повстання проти Росії. Німеччина обіцяла полякам самостійність. На польським престолі має засісти католицький німецький князь з роду Гогенцолернів.

РОСІЯ ОБІЦЮЄ ПОЛЯКАМ АВТОНОМІЮ.

Петербург (через Лондон), 15. серпня. — Начальний вожд російських військ, князь Николай Николаєвич, видав до Польщі, які замешкують польські провінції в Німеччині і Австрії, єдинокілий маніфест:

"Надійшла година, в якій мають здійснити ся мрії ваших батьків. Перед 150 літами Польщу розірвано, але її душа жие дальше в надії на відроджене давнього королівства і на помиренє з Росією. Російське військо приносить Вам отсим радісну вість про помиренє, котре усунуло межі, які ділили польське... нарід. Під смитром царя відродити ся Польща і одержити свободу релігії і мови та автономію. Велика Росія іде Вам назустріч з отвертим серцем і з братерською любов'ю та сподієть ся, що меч, котрий розбив ворогів під Грунвальдом, ще не заржавів. Від берегів Тихого океану аж до Північного моря стоїть Росія під оружем. Починаєть ся для Вас нове житє. Посеред надій на ліпші часи пробиваєть ся ясний блиск хреста, символа терпіння і воскресеня народа."

Коли Росія загрозила небезпечка неупасти у війні і втратити великих країв, пригатала свої воє-

ни Польскі і виває їх тепер на бою. Указавши, чому ті обіцянки про автономію і відбудованє Польщі виходять від вождя російських військ Николай Николаєвича, а не від самого царя. В маніфесті пригатає ся також полякам битву Польсків з Німцями під Грунвальдом (що діло ся перед 500 роками) і виває ся поляків, щоби стали до боротьби проти Німців. Однак Николай Николаєвич забув згадати про ту "братерську любов", з якою мурдували поляків підчас повстаня в р. 1831 і в р. 1863, та про тисячі Польсків, засланих на далекий Сибір.

З обох нових телеграм годі закарювати щонебудь про становище, яке Польскі займає супроти великої європейської війни, тим більше, коли відмеже під увагу, що політичні провідники Польсків в останні часи рішили ся у своїх поглядах. Правдоподібно стануть по тій стороні, котра більше їм обіцяє.

ХТО ЗАВИНИВ?

Лондон, 16. серпня. — Кореспондент англійської часописи "Таймс" у Лондоні доносить, що між англійським і російським правительством прийшло до винини телеграм, в яких взаїмно себе обвинюють о несправдість.

Англія закидає Росії, чому вона ще доси не побила Німців і Австрійців своєю 6 мільоновою армією. Росія закидає знова Англії, чому вона доси не затопила всіх німецьких кораблів.

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ НА ТЕРЕНІ В БЕЛЬГІЇ.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ В БЕЛЬГІЇ ІДЕ ДАЛЬШЕ НАПЕРЕД.

Лондон, 15. серпня. Головна німецька армія, яка находить ся по лівій стороні ріки Меа (в Бельгії), ударила з цілю силою на позиції злучених військ (Франції, Бельгії і Англії) здовж цілої боєвої лінії. Сильні відділи німецької армії посунули ся дальше на захід і полудне, займаючи бельгійські міста: Лювен (15 миль від Брусселів), Ст. Трон, Ерштут, Лянден, Уї і Егзі (10 миль від міста Намур). Занятє тих позицій дає німецькій армії перевагу в її дальшій акції. Кождо хвилі належить надіятися ся, що німецька армія займе Антверпю (найбільшу пристань в Бельгії) і Брусселю (столицю Бельгії).

БЕЛЬГІЙСЬКА КРІПОСТЬ НАМУР В НЕБЕЗПЕЦІ.

Лондон, 15. серпня. — Коло Намура ведуть ся горячково роботи коло будови нових укріплень, щоби відперти напад німецької армії, яка скорим кроком зближаєть ся до міста і находить ся вже у віддаленю всего 10 миль від кріпости.

Командант кріпости Намура видав приказ розоружити цивільного населеня міста, щоби, на случай здобутя міста Німцями, запобігти проливаню крові.

(Як звісно, жиди міжнародного права воєнного є житє сповійний-мешканця зашешене. Колиж населенє відповість ся ворожо і з оружем виступає проти ворога, тоді міжнародний закон вимає їх з під прихланого права).

Військові знатоки, позитачи на приказ, який видав командант до насе-

лю міста, закарюють, що кріпость Намур не довго устоїть ся перед силою Німців.

ДЕ ПРИЙДЕ ДО ПЕРШОЇ ГОЛОВНОЇ БИТВИ?

Лондон, 15. серпня. — Армії союзників находять ся тепер на боєвій лінії, яка веде від Намура через Брусселю і Антверпю до границі Голандії. І тут будуть ставити вони опір німецьким військам. Колиж Німці, як се предсказують воєнні знатоки, небаром будуть в посіданю повисших трох місць, тоді боєва лінія перенесе ся дальше на полудне, а до першої рішачої битви прииде недалеко місцевости Ватерльо.

Місцевість Ватерльо лежить між Брусселю і Намуром. В р. 1815 німецькі війська побили під Ватерльо французів на голоку і сириничині ударили великого французького вождя Наполеона.

НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ АРМІЇ СОЮЗНИКІВ В БЕЛЬГІЇ.

Брусселю, 15. серпня. — З поля війни доносять, що в напрямі Брусселів посувають ся сильні відділи німецької армії, яких силу оцінюють на 300.000. Цілю Німців має бути перерване боєвої лінії армії союзників і оружене а відтань знищенє її лівого крила.

ГЕН. ЖОФР ГОЛОВНИМ КОМЕНДАНТОМ АРМІЇ СОЮЗНИКІВ В БЕЛЬГІЇ.

Париж, 15. серпня. — Головну команду над цілою армією союзників (Франції, Бельгії й Англії) обняв головний шеф французького генерального штабу ген. Йосиф Жофр.

Ген. Йосиф Жофр чисить 62 літ. Військову кар'єру почав вже у 18 році житя. В часі облоги Парижа Німцями в р. 1871 був поручником при артилерії. Обирав був іменованний губернатором на острові Малагаскар (французькій колонії в Африці), де перелів цивільну і військову організацію. Ген. Жофр є знаєний в офіцерських і громадських кругах яко чоловік сповійний і національно вірний. Перед двома роками брав участь в маневрах російської армії і одержав від царя високе відзначенє.

200.000 АНГЛІЙСЬКА АРМІЯ ПРИЗНАЧЕНА ДО БЕЛЬГІЇ.

Лондон, 15. серпня. — В Бельгії знаходить ся до тепер лише частина англійської армії, призначеної на поміч Франції. Дальші транспорти військ з Англії на побереже Франції і Бельгії є в ході. Транспорти війська відбувають ся під охороною воєнних кораблів. Ціла англійська армія в Бельгії має вносити 200.000. Команду над сею армією обняв ген. Джан Френч.

СМЕРТЬ НІМЕЦЬКОГО ГЕН. ЕМІХА.

Брусселю, 15. серпня. — Бельгійське міністерство війни потверджує вість про смерть генерала Оттона фон Еміха, команданта німецького 10. корпусу.

Зі сторони Німеччини не було доси жадного потвердження про смерть ген. Еміха. Телеграми з Брусселів вказує яко причину його смерті самоубійство. Ген. Еміх був командантом 10. корпусу і йому припадає задля облоги кріпости Лявен. Великі страхи Німців при облозі Лявені і нагама під німецького цесаря мали бути прич-

иною, що ген. Еміх поповнив самоубійство. Ген. Еміх має поховати тіло до своєї жінки, в якій йому, що "Лявен став ся його гробом".

БЕЛЬГІЙСЬКІ І ФРАНЦУСЬКІ ДОНОСЕННЯ ПРО „ВЕЛИКІ ПОБІДИ“ НАД НІМЦЯМИ.

Від часу, коли розпочались перші боротьби на півній лінії боєвої, телеграми з Бельгії, Парижа і Лондону приносять безпестанні вісті про „великі побіди“ союзників та „величезні страхи“ Німців. В тих телеграмах читаємо, що з всіх місцевостей, де тільки прийшло до боротьби, Німці тратили по кілька а навіть кільканадцять тисячів в убитих і ранених. Дальше подіють телеграми, що в німецьким війську нема ніякого запалу, але воно іде довгим на сліпо, виконуючи лише з боєм перед карою приказ своїх командантів. Гармати німецькі мають бути ліхи, а їх обслуга недостаточно виполнена. Німецьке військо не має чим житити ся, хіба тим, що в дорозі здобувають. Натомість жовірни союзників борять ся як льви, стріляють дуже цілю і відносять побіду за побідою.

Такими описами є перенесені всі англійські газети, які виходять в Америці. Всі ті вісті дивять, несправді до Німеччини й Австрії. Однак ті вісті є пересадні а навіть дуже часто зовсім ложні.

Безперечно, що Німці, яко нападоюча сторона, мусять бути приготовлені на більші страхи і жертви, але рішучасно ті самі вісті не можуть утати сего, що німецькі війська посувають ся шпорок дальше наперед, здобуваючи одну місцевість за другою, і зачали вже майже половину Бельгії. Про виступку вартість і силу обох сторін рішати доперва рішучий бій, який вже розпочав ся і в якій візьмуть участь мільонови армії обох противників.

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ НА ТЕРЕНІ В АЛЬЗАЦІ.

ДРУГА ПОБІДА НІМЦІВ ПІД МІЛЬГАВЗЕН.

Берлін (через Лондон), 16. серпня. — З Берліна доносять, що німецька армія в злучі з австрійською побила французське військо під Мільгавзен. Німецьке військо здобувало позиції в штурмі на багнети. Французи мали великі страхи і подали ся на французську границю.

ФРАНЦУЗИ ІДУТЬ НА САРБУРГ.

Париж, 16. серпня. — З поля битви на німецько-французькій границі доносять, що Французи по завзятій боротьбі з баварським корпусом заняли французькі міста Блемон і Стрей, які були перешде здобули Німці. Сильна французська армія перейшла німецьку границю і посуває ся в напрямі німецької кріпости Сарбург.

НІМЕЧЧИНА ВИСИЛАЄ ФРАНЦІЇ І БЕЛЬГІЇ ОСТОРОГУ.

Берлін (через Лондон), 15. серпня. — Німецьке правительство писало до

Франції і Бельгії ноту, в якій урядом повідомляє, що від нинішного дня буде смертю нарати всіх тих цивільних, котрі будуть стріляти або взагалі ворожо відносити ся до німецького війська.

Яко причину свого поступованя подає німецьке правительство вороже відношенє цивільного населеня французького і бельгійського до Німців. Дуже часто мало думати ся, що цивільно населенє з домів і дахів стріляло до німецького війська.

ФРАНЦУСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЗИВАЄ НАСЕЛЕНЄ ДО СУПОКОЮ.

Париж, 16. серпня. — Французьке правительство видало до злого населеня відозву, в якій виває його, щоби спокійно і з розвагою приймало вісті з поля війни. В тій відозві говорить ся, що теперішня битва, яка розпочалась здовж боєвої лінії (250 миль) і в якій беруть участь по обох сторонах мільонови армії, не може скоро рішити ся а її правдивий вислід не дасть ся опізнати перед ульшим найменше 8 днів. Тому всякі побіди і неупасти належить приймати спокійно і з великою розвагою.

ВІЙНА АВСТРІЇ ПРОТИ СЕРБІЇ.

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ЗАЙМАЮТЬ ДВА СЕРБСЬКІ МІСТА.

Лондон, 15. серпня. — Після вістей, які надійшли з Риму через Ніш, австрійські війська розпочали напад здовж границі над ріками Дунаєм та Савою і в двох місяцях перейшли сербську границю. Австрійське військо посуваєть ся дальше в глибину Сербії і заняло над Савою місто Сабан а над рікою Дріною місто Лошницю.

СЕРБИ ВІДПЕРЛИ НАПАД 400.000 АВСТРІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Лондон, 15. серпня. — З Нішу (в Сербії) доносять, що сербські війська в боротьбі під Тенія відперли 400.000 австрійську армію з великими страхи аж до границі Румунії.

Обі новіші вісті доходить з Нішу, де сидить ся головна квартира сербського війська, тому не дуже заслуговує вони на вірогідностє. Як звісно, Австрія, забравши свої головні сили з над границю Сербії над російську границю, вивинувла офензиву проти Сербії. Мажо за границю Сербії ріки Дунай, Саву і Дріну, може Австрія розвинути мажорні сили адержати Сербів, котрі здала браку відповідних матеріялів до будови мостів не легко зможуть переправити ся на австрійську територію.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ А ЯПОНІЯ.

Вашінгтон, 15. серпня. — Великі японські приготування Японії викликали у Вашингтоні затрівомєнє.

Зразу Японія заявила, що вона є зобов'язана після договору з Англією (Сторони англійської колонії) перед нападом Німців. Тимчасом Японія зобов'язувалась не лише воєнну флоту але й сухопутну армію і носити свій намір затулити всі німецькі колонії на Тихім океані. Японія вислала Німеччині ультимат, в якій жадє розоружити або удержати

всіх німецьких воєнних кораблів, які на- ходять ся на водах хінських і японських, та звернення Хінам посілости в Кіант- ша. Речинець ультимату впливає дня 23. серпня. З огляду на се, що Німеччина не зможе прийняти жадані Японії, треба сподівати ся, що Японія по впливі на- значеного речинця проголосить Німеч- чині війну.

Злучені Держави дабачують у воєн- ній акції Японії танож небезпеку і для своїх власних інтересів на далекім схо- ді. В тій цілі скликав секретар загра- ничних справ Брайн конференцію, що- би порішити, яке становище мають заня- ти Злучені Держави супроти намірів Я- понії.

ТУРЕЧЧИНА ЗАКУПИЛА ДВА НІ- МЕЦЬКІ КОРАБЛІ.

Париж, 14. серпня. — Турецьке пра- вительство відкупило за 20 мільонів до- лярів від Німеччини два воєнні кру- жляки „Гебен” і „Бресляв”, які перед погонюю англійської флотії схоронили ся в турецькій пристани.

Туреччина заявила Франції й Англії, що через закупи тих кораблів вона ще не порушила своєї нейтральности. Зало- га обох кораблів має повернути через Румунію до Німеччини. Купно кораб- лів Туреччиною може стати причиною до зрівня покінчи мирних відноспи між інтересованими державами.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ КУПУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ КОРАБЛІ.

Нью Йорк, 16. серпня. — В Нью Йорку утворила ся компанія, яка веде переговори з німецькими товариствами „Північно-німецького Льюду” і „Гам- бург-Америка Лайн” в цілі відкупле- ння від них торговельних кораблів, які знаходять ся тепер в доках шпитали в Гобокен, Н. Дж. Між ними є також „Фатерланд”, найбільший перевозовий корабель в цілім світі, який відбув до- перва третю подорож до Нью Йорку.

ЯКИЙ БУДЕ КОНЕЦЬ ВІЙНИ?

ПЕРЕБУДОВА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

Першим і найважливішим наслідком теперішньої великої європейської війни може імовірно — перебудова держав, зло- жених з різних народів, на національній державі, то значить, що кожний нарід творив би свою окрему самостійну дер- жаву.

Така перебудова дала би почин до заведення загального мира і розоруже- ння держав, а тимсамим до розцвітту до- бробуту в Європі. Зі скінченням оружя прийшло би також до скінчення володарів і скасування всяких пануючих домів, знесення князів, графів, баронів і т. д. Все те, яке пам'ятки давних часів, пер- шийшло би до музеїв старинности, а на- стало би нове життя нових народів і чи- сто демократичних держав, в яких за- ведено би республіканський у- стрій. Ціла Європа була би зложена з національних республік.

Настала би дійсна, правдива — весна народів. Нова весна, нове життя!

Такий перестрій старої Європи при- няли би радо всі народи, цілий світ, а передівім наш український нарід, ко- трий по етільки вікових терпіннях дій- шов би вже раз до свого воскресення.

КОЛИ СЕ МОЖЛИВЕ?

Се можливе тоді, коли по європей- ській війні не буде безоглядного пе- реможця.

Щодо безоглядної перемоги, то є можливі два висліді:

- 1) Побідить Німеччина на сході і заході і буде диктувати, цілій Європі;
- 2) побідить Росія і Франція й обі будуть диктувати цілій Європі.

В обох сих случаях не можна спо- дівати ся перебудови Європи на націо- нальній державі.

Колиж би не було безоглядного по- бідника, то тоді можливі такі два ви- сліді:

- 1) Росія побідить на сході Австро- Угорщину і Німеччину, а на заході пе- реможє Німеччину Францією;
- 2) на сході Росію побідить Німеч- чина й Австро-Угорщина, а на заході Німеччину побить союзники: Франція, Англія і Бельгія.

Перший з тих вислідів, здасть ся, скінчив ся би найсумнійше, бо відій по ній лишив ся би теперішній стан усіх держав, а мав би ще той неко- респісний наслідок, що Росія по побіді почувала би ся внутрішню скріпленою і сва воля царського уряду продовжала ся

би дальше і була би ще страшнішою для поневоленних народів Росії.

Натомість другий вислід був би без порівняня корисніший для усіх по- неволенних народів в Європі. Перед- всім розбита Росія на сході розпала ся би і тимсамим освободили ся би всі на- роди, що тепер стогнуть в царській не- волі. Колиж би на заході не побідила Німеччина, але союзники — Франція, Англія і Бельгія, то вони диктували би при перебудові Росії і ріночасно перетресли би також Австрію для до- повнення однопільних національних дер- жав.

ЧОМУ ЖЕЛАЄМО СОБИ ПОГРОМУ РОСІЇ?

Коли ходить о війну проти Росії, то ми без найменшого застерення желе- ємо їй цілковитого погрому, желеємо їй повного розпаду, а тимсамим побіди над нею Австро-Угорщині і Німеччині.

Мусимо притім ріночасно поясни- ти, що такого вислідіу бажаємо не з лю- бови до Німців або з ненависти до Мо- скалів.

Зовсім ні! Не маємо найменшої причини тужити до німецького панова- ння над нашим народом. Раз, що воно не дуже таке для нас мизе, бо й ав- стрійське панованє, яке було все в ні- мецьких руках, дало ся нам добре в- знати. (Панованє над нашим народом в Галичині віддали Полякам в руки Німці разом з теперішнім старим ці- сарем Францом Йосифом).

І коли ми заявляємо ся за побідою Австро-Угорщини і Німеччини над Ро- сією, то не з приязни до тих держав, або з любови до Німців. Ми в тім ви- падку Австро-Угорщину і Німеччину ли- ше цінімо яко силу, котра може розби- ти варварську царську Росію, котра мо- же зламати тяжку неволю народів, за- нованих Росією, котра може освободити танох і наш нарід.

Колиж би нашому народови, осво- бодженому зпід російського кнута, при- шло ся прийняти німецьке або австрій- ське панованє, то ми сього не при- мали би яко янєсь добро, але яко мен- ше зло і безперечно, що дальше стре- мли би до повного визволення нашого народа, аби він став власним паном на власній землі.

Повнше сказали ми, що розбитя Росії не бажаємо собі з ненависти до Москалів. Отже се тутки ми пояснимо, що ізза ненависти до ката-царя і його уряду український нарід не має ще при- чини ненависті цілій московський на- рід.

Московський нарід у своїх найліп- ших представниках усе звичайно при- хильно відносив ся до змагань у- країнського народа і він зовсім не ба- чить свого щастя в тім, аби Українці пе- рестали бути самостійним народом а зли- ся з московським в один „общерус- ский” нарід. Така „ідея” зродила ся тільки в російських урядовців і їх слуг та прислужників, а потрібна вона не для московського народа, тільки для царських великодержавних мрій.

Московський нарід буде далеко ща- сливий без тих царських, великодер- жавних мрій, але у своїй національній державі, — у вільній московській ре- публіці.

Нехай же московський на- рід заживє собі євобідним житєм над своєю рідною Вол- гою! Того ми від щирого серця бажа- ємо, такемо як собі желеємо вольної волі над Дніпром і Дністром, а Поля- кам над Віслою.

Такої розвязки теперішних євро- пейських подій бажали би ми собі на сході, значить там, де міряють ся ав- стрійсько-німецьке оружє з російським.

Се мусить бути наше постійне і не- похитне становище. Значували вже ми його пераз, значуємо й тепер і даль- ше будемо при ній стояти.

Погрому варварської Росії бажає- мо собі безоглядно і на всякий случай, навіть в такім случаю, коли би сей по- гром не приніс розпаду Росії. Бо коли би навіть Росія яко держава не була розбита (се дуже сумнівна річ і тому ми сей случай кладемо як найменше можливиий — на послідок!), то буде розбите варварське панова- нє царя і його уряду, а по упад- ку того звірського панованя настав би ліпший лад в Росії і євобідніше житє поневоленних народів.

ЧИ ВІЙНА НА ЗАХОДІ ЄВРОПИ ДЛЯ НАС БАЙДУЖНА?

Самий погром Росії ще не є рішаю- чим чинником для освободження поне- воленних нею народів.

Як згадали ми на початку сеї статі, на се може мати рішаючий вплив хід і вислід цілої європейської війни.

Уважати на теперішній стан в сеї статі отсю нову гадку, що розвязка у- країнської справи залежить не лише від вислідіу війни на сході (Австро-Угорщи- ши й Німеччини проти Росії), але та- кож і від вислідіу війни на заході Евро- пи (Німеччини проти союзників: Фран- ції, Англії і Бельгії).

Французьким, англійським і бель- гійським жовітрам, що проливають сво- ю кров на західно-європейським терені війни, і на гадку не прийде, що вони борють ся за справу народа українсько- го, польського, московського й інших. Вони переконані, що бють ся за спра- ву свого народа. Безперечно, що спра- ва їх народа грає тут першу ролю і се, так сказати-б, безпосередня причина, але ріночасно грає тут ролю і спра- ва поневоленних народів в Росії й Ав- стро-Угорщині. Се виявить ся аж по війні і живно меча розділяти-муть європейські дипломати при століку в саї мирових переговорах.

Можемо сміло сказати, що й за української справи ведуть ся іюї на сході і на за- ході Європи.

Обговорюючи можливі висліді вій- ни, зазначили ми на початку, що коли би вислід війни був такий, аби на сході побито Росію, а на заході Ні- меччину, то тоді можлива основна пе- ребудова ріннонародних держав в Евро- пі — на односторонній.

І дійсно, такий вислід війни відій чи не був би найвідповідніший для та- кої розвязки теперішних нездорових від- носин в Європі.

КІНЦЕВІ ЗАМІТКИ.

Розумієть ся, що ті наші припуще- ння і здогади та висновки із вислідіу війни побудовані тільки на основі правдоподібности. Але й инак- ше не можна говорити про будущність. Кожний ученій, котрий на основі своїх історичних і соціологічних студій ли- ше про розвиток європейського устрою на будуче, робить се також тільки на о- снові правдоподібности. Коли події і ціле європейське житє розвивають ся так правильно, як би сей ученій міг споді- вати ся згоди, то тоді є його здогади і припущення здійснюють ся; колиж во- ни з непередвиджених ним обставин по- плывуть иншим руслом, то його здогади не здійснюють ся.

Такемо може бути і з нашими здо- гадами.

Але на се не треба зважати. Вся- кі можливости в будучині треба пред- видіти: треба їх розважити; застановити ся над ними та по зможі приложити сво- їх рук впливу, аби допомогти справі так, щоби вола випала як найліпше після бажань людий доброї волі.

* * *

Про звязь між подіями на західнім терені війни в Європі і між будучно- стю України згадали ми також і для то- го, щоби люди вчили ся критично думати. Неодні, читаючи вісті з поля вій- ни, скаже: „Віда, бють наших!” — коли бачить, що Німці бють Французи. От- же нам ходило також і о те, щоби по- яснили, що ті, від котрих ми сподіває- мо ся, що освободять нас зпід росій- ського кнута (Німці) — це не є на- стільки наші, аби ми їх долею журили ся так як своєю і казали, зітхаючи: „Бють наших!”

Можемо більше прихильно відноси- ти ся до Німців ніж до Французів, але не потребуємо зараз журити ся невда- чами Німців, а успіхами Французів у теперішній війні, тимбільше, що єї не- вдачі для німецького народа не прине- суть жадного нещастя, а для поневоле- них народів, отже й українського, хто знає, чи не принесуть навіть користі. Для щастя німецького народа, такемо як і для московського, не потрібно панованя над другими народами, а хо- сен з тої війни мав би німецький нарід бодай сей, що розоружив би ся і осяг- нув би той спокій, задяя якого дотепер узброював своїх євнів.

З уваги на те ми не журімо ся нев- дачами Німців над французькою гра- ницею. Журімо ся розвитком подій на сході Європи! Із запертим відихом слі- дімо за ходом війни на наших укра- їнських землях, війни Австро-Угорщини й Німеччини проти царської Росії та із серця желеємо погрому і розпаду цар- ській самодержавній тюрмі народів, а щастя і волі всім народам, всім без виїмки.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне влатить \$1.25, на половину посмертного 73 цт.

Сьвятій чорт.

Григорій Распутін.

Ціла Росія займала ся перед війною особю Григорія Новиха, званого „Рас- путіном”. Се великий обманець, що довгі літа мав у Росії великий вплив, кермував всякими папами, міністрами а навіть царською родиною. Та найдив- нійше, що се простий собі селянин, що ледви читати і писати навчив ся. Уда- вав сьвятото пророка, заложив окрему релігійну секту, обертав ся в найне- ших панських кругах, уживав жігевих роскоши, аж ось перед місяцем мало не погіб з руки одної селянки, що так- то пробіла його пожею. Єя пригода й звернула на него загальну увагу, газе- ти розписують ся про него широко, а що при тім показуєть ся, яка забобон- ність панує серед найвищої російської інтелігенції, і яка ще нужденна та о- славлена російська культура, то й ми напишемо дещо про него в нашій га- зеті.

Григорій Распутін походив з села Покровське тобачської губернії на Сибірі і має тепер 46 років. Коли доре- ді зарубочських літ, він і насилував дівчат, чого не покинув навіть коли оженив ся. Та коли в своїм селі став ся неможливым, покинув родину і пустив ся в сьвіт, ходячи від монастиря до мо- настиря. Зійшов здоєж і понерек цілу Росію. Познакомив ся з ріжними ігу- менами та церковними достойниками тай удавав перед ними сьвятото. Казав, що його сам Бог шлевав, і проповідував нову віру. Щоби очистити ся від гріха, мовляв, треба стикати ся з самим по- сланником неба, таким саме, як він. Ос- обливо жєнщини любили се робити. І що стало ся? Распутін придбав собі цілу хмару поклонників, котрі за ним ходили і спасали душу, стикаючись з ним. А ходили до него не якісь прості жінки, але великі пані, навіть графині. Распутін замішав в Петербурзі і тут придбав собі велику славу. Російські дами розривали його, запрошували йо- го до себе в гості, а він спасав їм гріх- ни. Водив їх до парні і там „усмиряв” їх „шлот”.

Всі вірили в його „сьвятість”, ба й сама царина зацікавила ся з ним і Ра- спутін здобув собі великий вплив в цар- ській родині, особливо коли вмовив в неї, що царський син Алексій подужав від його молитви. Але Распутін почав вже занадто розписувати. Йому дока- зано, що звів багато жєнщин, засилу- вав чимало дівчат, що приходили до него спасати гріхи, і його поставили перед суд. Вправді його оправдано, бо навіть суді його бояли ся, але Распу- тін мусів на якийсь час втікати з Пе- тербурга. І знов волочив ся по цілій Росії і дурив легковірних людий. Та на- лиж проти него повстав один монах, Лїодор, що також удавав пророка. Він намовив одну селянку, якуєс Хіонію Гусєву, щоби його убила. Гусєва дов- ний час за ним шукала, аж вкінці ді- гнала його в ріднім селі Покровським і пробіла його ножем низше черева. Її арештовано і в слідстві вона каже, що хотіла убити фальшивого пророка, що знаєшував багато жєнщини. Тепер з ці- лої Росії приїздять до него його поклон- ниці і долядають його в слабости. Тим- часом монах Лїодор втік заграницю і тут має видати книжку „Сьвятій чорт”.

в котрій опише всі обманєтєва і злочинні Распутіна. Для многих російських пан- та книжка буде дуже неприємна.

Кажуть, що Распутін мав великий вплив на жєнщин своїми очима, котри- ми пронизував наскрізь, а також бес- дою, тихою, але такою переконуючою, що нікто не міг йому оперти ся.

3 українських народних пісень про московську неволю.

ЦАРСЬКІ ОБІЦЯНКИ.

Ой злітас орел синій по високій могоді,
Заслав государ листи по всій Україні;
„Житіть, живіть Українці, не бійтесь нічого,
Зновнав государ Шведо і Запорожців много”.

ЦАР НЕ ВІРИТЬ УКРАЇНІ.

Восточний цар на Україні не діймає віри,
Послав Голіцина, щоб не було зміни:
„Ой, іди-ж ти, Голіцину, лядською межою,
А я піду із Москвою слідом за тобою.
Станови ся, Голіцину, все на «крутих горах»,
А я стану із Москвою по вельможних панах”.

ТЕПЕР ГІРШЕ ЖИТИ.

Добре-ж було жити, добре було бути,
Доки не писали пані комісарі хлопців у рекрути.
А теперка пані комісарі хлопців пописали.
Ой забрали, тай спарували, як голуби в парі,
А в п'ятницю рано дев'ятого числа в рекрути [забрали]

Засмутилась Україна як сон-чико в хмарі.
Ой красне місто, де Біла Церков, мальовані шапці,
Тудаж вели до прийому хлопців новобранці.
Ой красне місто, де Біла Церков, мальовані в'їти,
Ой заплакали тай отець-мати, ще ї дрібненькі [дїти]

Ой поведати хлопців битими шляхами,
За ними ненька вмиває ся дрібними слезами.
„Дуче-ж було, стара нене, мене в купелі залити,
Нїж тепер мени за мною дрібні слези ляти.
Згадай мене, серце миленька, в неділеньки в [ранні]

А я тебе згадаю, як на війну стану
В турецькій границі”.

ЗРУЙНОВАНЕ ЧОРТОМЛИЦЬКОЇ СІЧИ.

У Києві на риночку пана Москва горілочку.
Пана-ж вона, та гуляла, собі порадоньку мала:
„Порядьмо ся мила братя, як Січи дістали.
Підемо по Галагана, по прилучького пана;
Той у Січі добре знає, той нам Січи дістане”.
Казав се пана Галагана, що в нас війски не має,
А як вийде на таракана, як мак процвітає.
Казав се, пана Галагана, що у Січі Москви [де має]

Коли глянє: поміж куріями, як мак процвітає.
Стоїть Москва кінець моста тай дивить ся в воду
А на свою хорошу проду.
Що сама себе одвоювала, кров свою проливала,
Червоными прапорами базар красувала.
У неділю рано пораненько обманонька стала:
Виманили наших козаченьків у чисте поле;
Виманивши взяли новозали по два до купочки,
Вони скликають ся та озивають ся як свої [голубочки]

Ой уже-ж наші славі Запорожці тай несесі [стали];
Ой облягли їх, облягли Москалі та всіма сто- [ронами...]

Ой ударив Яковлев з високої бійниці:
Посилились Запорожці як зивий вєспіці.
Ой замутили густі лози цей крутій кручі,
Заплакали славі Запорожці та з Січи ідучі.
Та летить крячок, та по той бочок,
Де звав ся шукає:
„А не буде в Січі города од нині до віки”

II.
Та казав еси, пана Галагана, що у Січі мудро:
Ой, як вийшли із Січаньки, на серденьку вудю...
Та казав еси пана Галагана, що у Січі грече:
Ой, як вийшли із Січаньки, обвив ворог плечі
Ой, у Січі на базарі побито волочки;
Гуць наші Запорожці та і без сорочки.
Та у Січі на базарі загасена гребля;
Ой як вийшли із Січаньки, обвив Москаль ребра
Ой, ізза гори, ізза крутої вітер повіває;
Та хитрий Москаль край запорожський кругом [обвітає]

Наші козаченьки, наші молоденькі
Нїгде в страху не бували;
Сорок тисяч москви, виборного війска
У пені вбивали.
Наші козаченьки, наші молоденькі
Да несесі стали,
Гей обступила вража драгунія
Да всіма сторонами.
Ой, облягани та запорожський край, в куріві [вступав]

Ой, уступивши та у куріні, запас відбрав,
Ой, по тім боці та у Підпільні широка гребля;
Ой, неодному же Запорожцю обвив Москаль ребра
Ой, по тім боці та у Підвальні залізев кручя:
Ой, заплачуть славі Запорожці, із Січи ідучі

III.
МОСКАЛІ НА УКРАЇНІ.
Москаліки, соколяки!
Поїли ви наші волюки,
А коли вернетесь здорові,
Поїсьте й останні корови!

"SVOBODA" (LIBERTY)
 THE RUTHENIAN NEWSPAPER
 Published three times a week
 Tuesday, Thursday and Saturday, at
 83 Grand St., Jersey City, N. J.
 TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
 The Little Russian Nat'l Union
 of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
 83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
 Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Оплачувати газету треба записи а гори.

Гроші треба посилати в режистрованім листі, або через експресний або поштової моїй ордер. Моїй ордер, то в грошовій переказ, котрий доставляє від почтара або агента на експресивній офісі, підати на нашу адресу, бо без того ми не годні грошій доставити.

Дописів просити ся писати лише на одній стороні картки. Дописів, неприємні до друку, віддати ся, коли з гори не було позначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі“, Редація не відповідає.

„СВОБОДА“

ВИХОДИТЬ ТЕПЕР
ТРИ РАЗИ
НА ТИЖДЕНЬ:
 У ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ!

СЛІДУЮЧЕ ЧИСЛО ПОЯВИТЬ СЯ
дня 20. серпня с. р.

НОВИНКИ.

3 Америки.

ЩЕ РАЗ ТМ ТРЕБА ПОЯСНИТИ!

В 35-ім числі „Свободи“ написали ми потітку про лавині кавказької газетки „Америка“ до збирани „босового фонду України“. В сій потітці зазначили ми, що така акція в теперішню пору ємшиною виглядає, бо підчас європейської війни ми рішучо нашим братам у старім краю допомоги не можемо. Отже школа себе дурити і фабрикувати якісь „воєнні“ фонди.

Не хоче ємоу ні руш вірити кавказька газетка „Америка“ і новий „клерикал“ п. Василь Морозович, котрий пише до „Америки“, що „Свобода“ тому противна такому фонду, що вона перша не зачала збирати.

Отже поєнимо ще раз „Америці“ і п. Морозовичови єв справу.

„Свобода“ не проголошувала такого фонду, бо не хоче дурити людей, що такий фонд має в теперішню пору якунебудь рацію. А тога тих причин.

Новторяємо ще раз, що підчас теперішньої європейської війни рішучо нема змоги писати до Австро-Угорщини, до Росії, Німеччини і Франції не то гроші, але звичайний лист або мартку. Всі послими військові власті контролюють і перешовують, а передають адресатам аж по війні, розуміють ся, коли ті послими взагалі не пропадуть!

Отже таксамо доручено би аж по війні (і то не зараз по війні!) також і сій „босовий“ фонд, а тоді він минеть ся зі своїм призначенням і треба би хіба ждати на другу війну.

Ясна річ, що цілй усекого воєнного фонду може бути дати поміч або перед війною або бодай підчас війни. Але, як се вже загално знаємо, теперішня війна вибухла так несподівано, а до того так скоро обила майже цілу Європу і перешовала всія її зносини з Америкою, що Американці, — хоч се їм як прикро — не можуть навіть думати про якунебудь поміч своїм землякам у

старій війні. Обставини зложали ся надзвичайно несподівано і з тим треба погодити ся.

А всіякі проби з „воєнними“ фондами в лаше самодурства і самообманом, а притім обманом легковірних людей і нашим обовязком було перестеретти загаль перед такими заходами невідчайливих людей, яким коначе забляло ся якихось „фондів“.

П. Морозович додає у своїй дописі в кавказькій газетці, що коли збирають Москалі і Поляки, то чому Українці не мають збирати.

Поєнимо п. Морозовичеви, що царськлавні посли збирають по церквах на російській „красній“ (червоній) хрест. Вони обшовують іслати гроші до Росії через російського амбасадора у Вашингтоні. Коли гроші посилать ся до уряду, то він, розуміють ся, приймає їх, але сі гроші будуть їти тільки через другі держави і хто знає, чи не дійдуть по нам. Вирочім, царськлав уряд як зміє убивати людей, нехай подбає і про рівняних, а тутешній царськлавні посли нехай не адрають людей на поміч „бідному“ російському уряду.

А щодо Поляків, то вони зі своїм „воєнним“ фондом також спізнали ся. Вони його, хоч би не знали кільки збирали, також не кишуть на воєнні цілі своїм братам і всі їх заходи підуть на марню. Можуть гроші обернути на иншу ціль, але не треба тепер дурити людей, що то на воєнні цілі. Коли би ми або Поляки вислали гроші перед війною, то їх можна би обернути на закуплю оружя; також і підчас війни гроші можуть не раз зробити велику прислугу, але по війні як з ними так без них. Голодним, калікам, сиротам ані ми ані Поляки не вели дати бодай дрібної помічи. Коли би навіть Поляки або ми збирали і кільки мільонів, то се була би для винищених земліків на війні дуже незначна поміч. Але про міліони нема що думати. Вирочім розділти про годолих, про калік і сиріт є першим обовязком держави.

Коліж би ми бачили по війні, що і нашої помічи потрібно і, що вона бодай яку таку прислугу зробить нашим братам у старім краю, то явноєднано оголошено цілй збирати, без обману, як се инші пробують робити, що буть то збирають якісь „воєнні“ фонди.

СЬГОРІЧНІ ЖИВА В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗИ.

Сьогорічні жива у „комарозім“ стейті виявля дуже добре в порівнянні з попередніми роками. Збір ріжнородного збіжя є більше менше нормальний, зате садівина і городовина перейшли всякі сподіваня щодо своєї якості. Картофлі мають добрий смак, а жито, пшениця і кукуруза дають фермерам неогорітний дохід. Із садівини зародили найбільше виноград, бресквині, яблочки і один рід ягід (кранбері).

НІМЦІ ВІДПЛИЛИ НА ВІЙНУ.

Зі слезами в очах і патріотичними піснями на устах відізали дня 12. с. м. з Нью Йорку німецькі резервісти італійським кораблем „Амкона“ до Німеччини.

До наріпшави відірвавали їх ціла громада родин. Були жінки, діти, сестри, братя. Всі плакали. Жалко було дивити ся, як заводили жінки і малі діти: голосили наєч над сердцями. Прикро і тяжко було молодим людям покидати молоді жінки і діти, може раз на все; самі вони плакали. Але ішли сьміло там, де кличе їх вітчизна, на бій, на смерть. Гинуть там, казали вони, їх братя, то і їм смерть не лядна. Житє дадуть за славу, честь і долю рідного народу. Як рушив корабель на океан в сторону, де лять ся кров, роздали ся ще голосніший стони на березі, а з моря до берега несла ся тільки ширі звуки німецької патріотичної пісні.

НЕВДАЛИЙ РАБУНОК.

До одного жидівського скеніку в Байон, Н. Дж., прийшло оноді вечером двоє „джентельменів“ і зажадали за 10 центів чоколади. Вони дали жидівці 1-доларовий банкнот і казали собі вилати ренту. Міссіс Блюм (так називають ся влаетелька свого скеніку) виявила з режістра 90 центів і положила сі гроші на язді. Коли піднесла очі на своїх „костюмерів“, побачила перед собою дула двох револьверів, а wraz з тим почувла грізні слова: „Генде он!“ (руки в гору). З великого страху жидівка крикнула так сильно, що аж стіни скеніку затрясаи ся. Рабівники не сподівали ся мабуть такої відповіді на своє домагаєне, бо дали ногам знати і, зникли мов камфора у нічній темноті. Утішачи, вирікли ся навіть той ренти зі свого долара, яка їм єдиншу належала ся. Міссіс Блюм тишить ся тепер, що таким дешевим коштом побільшила своє майно о 90 центів.

3 широкого світа.

ПРАВОСЛАВНИЙ ЕПИСКОП ПРО СВОІХ СЬВЯЩЕНИКІВ.

Саратівський православний єпископ Алексій (їного єпархія обіймає Саратівську губернію в Росії) розіслав до духовенства своєї єпархії отес посланіє:

„За два роки я обїхав цілу єпархію і прийшов до дуже прикрого висновку, що православне духовенство не стоїть на висоті свого завданія і перед народом не має поважання; нігомісь єктантські проповідники мають на нього найбільш вплив, а се dlatego, що самі нігомі привертая житєм дають йому добрий примір. Тому накликаю духовенство, щоби вело своє приватне житє в той спосіб, щоби вірним лавали добрий примір, а через те пізнали серед них свій вплив і повагу цілого духовенства. — Еп. Алексій“.

СТАТИСТИКА ПРИСУДІВ СМЕРТІ В РОСІЇ.

Современний „Мір“ подає статистику присудів смерті в Росії за час від 1. серпня 1910. до 1. вересня 1912. Коли в роках від 1905. до 1910. видано 7.101 присудів смерті, а виконано 4.449, то в роках 1911. і 1912. се число дещо зменшило ся, однак все таки було без порівняння високе, як в инших державах Європи: імено видано присудів смерті 692, а виконано 189. З числа 692 виданих присудів смерті припадає 198 на політичних злочинців, 397 на бандитів і підпалятів, а 97 на звичайних убийників. Нізаче революції найбільшу частю еказецій виконано в південній частині Росії, а тепер є їх найбільше на Кавказі.

ВІСНОВІ БУДЖЕТИ ВЕЛИКОДЕРЖАВ.

В незалежні виданім річну часописи „Навігус“ стрічемо такі дані, які відносять ся до видатків, пороблених великодержавами в минулім і сім році на суходупній армії і на військово-маринарку:

	в р. 1913 марок	в р. 1914 марок
Німеччина	1.479.461.000	2.245.633.000
Росія	1.751.670.000	1.834.991.000
Англія	1.571.398.000	1.640.874.000
Франція	1.203.335.000	1.289.139.000
Япун. Держ.	1.017.217.010	1.010.712.000
Австро-Угор.	651.469.000	726.637.000
Італія	595.335.000	629.668.000
Японія	408.519.000	395.866.000
Разом	8.688.603.000	9.773.519.000

Щодо вище наведених чисел, яких вимова є страдина, треба примітити, що в видатках Німеччини є поставлена сума 409 міль марок, яка походить з одноразового податку військового, а дальше, що в видатках Зауничих Держав не є вставлена сума копій, які виникли наслідком виселки війська до Мексики. З поміж всіх великодержав одинако Японія видала в сім році на військо і маринарку менше ніж минулого року.

ВЕСЕЛА ПОХИБКА.

В часі недавньої гостини англійської королівської шари в Галагові приключила ся дуже комічна і весела похибка. Як се є в звичаю, королівська пара гайла по ріжних точках міста, де король відбірав від депутатів адреси, а відтак коротко на них відповідав. Королеви товаришини в характері міністра секретар стану Гіннон Вуд і за кождам разом по відбраню через монарха адреси вручав йому рукопис, що містила відповідь на промову, котру той відчитував. Коли король прибув до ратуна, де якраз закладано урочиний камінь під нове крило того монументального будинку, міністер в посліду помінав рукопис і замість вказати, подав йому відповідь призначено до відчитани на промову представельки комітету, що має якраз він торжественно отворити своє заведенє для олушених дітей Король не застрімив похибки, але сейчас почав читати відповідь, в котрій бажав бурмістрові, „щоби в новім будинку було дітам добре, не роблено їм кривди і обходжено ся з ними, як з дітьми“. Можна собі представити слухачів зібраних, коли почули слова короля. Тоді доперва застрімив король похибку і розвеселений розсміяв ся голоно, а відтак на загалноє задоволенє відчитав правдивий текст промови.

Конвенційні проекти.

1. Щодо зміни назви організації, то я гложу ся і підпіраю сі проекти, котрі є за такою змінюю Р. Н. Союз повинен називати ся по англійськи „Ruthenian National Union“.
2. Щодо значення, то стара система повинна бути змінена на систему після літ. Коли би нова система увійшла в житє, тоді можна помертне поділати на 4 класи або навіть на більше клас, напр. \$500, \$1.000, \$1.500, \$2.000, а навіть і низше, т. є. \$250. В той час могло би ся приймати членів до Р. Н. Союзу навіть вище 45 літ життя, однак з тим застереженням, що член перевищуєчий 45 літ життя, вступаючи в члені Р. Н. Союзу, не має би права до вишного безпеченя як \$250, а відповідно місячно вкладков.
3. Найбільше бажання є, щоби ХІІІ. год конвенції постарала ся є виселі українські школи в Америці, щоби се діло розпочати як найскорше, а часиску вкладку на шкільний фонд піднести з 3 центів на 5 центів місячно.
4. „Свобода“ щоби виходила 2 рази в тижня, а коли би се було неможливе, то хоч побільшити її на 16 сторі.

О. Шараварко,
 секр. 85. відділу.

3.

Прощу Вл. Делегатів взяти ласкаво під розвагу отсі мої проекти:

1. Назву організації конечно змінити і назвати наш Союз своїм власним, а не чужим іменем.
2. Отця духовного в Союзі зовсім не треба, хоч би ним мав бути навіть самий єпископ.
3. „Свобода“ повинна виходити бодай 2 рази на тиждень. В ній належало би поміщувати як найбільше вселяких вістий і новинок, щоби кожний читач знайшов щось цікавого для себе і щоби мав з того відповідну користь.
4. Місячний розміт повинен бути в Італії, а перехідний явоти 1 доларя.

3.

„Провісній Комісії“ дати як найбільшу поміч, бо поширене освітє між нашим народом — се справа свята і найбільше якуча.

6. „Свобода“ муєть обставати за своїми членами остро і не дати ся полам кривдиці — навіть в справах церковних, бо перши побудували не члені „Провісній“, але члені „Союза“.

Іван Захаркі,
 член 133. відділу.

53.

1. Вибрати з поміж делегатів одного мироного судію на кожній стейт. Обовязком сего судіи було би погоджувати ріжні непорозуміння між місцевими урядниками і членами даного відділу у тім стейті. Всі ті судії разом залогоджували би непорозуміння між головними урядниками.
2. Розмет має бути сталий і не повинен вносити більше як \$1.25 (на поволну помертне 75 ц.) місячно. З того розмету має їти 25 ц. на місяця на провісній цілі. Кожний член Союзу стане тоді членом „Провісній“ і буде мати з того велику користь.
3. Назву організації змінити на „Укр. Н. Союз“.
4. Духовенство не може брати участи в політичній Р. Н. Союзі, бо політика священників не вийде ніколи на добро народу. Ми хочемо самі бути господарями у своїй власній організації, а священники нехай пильнують церкву.
5. Вже найвища пора подумати про свою рідну школу в Америці, бо без сєї школи ми тут цілком пропаци.

Пронік Кушнір,
 член 245. відділу.

54.

1. Я думаю, що уряд духовного отця міг би ся лишити нададі, як би була певна запорука, що нововибраний духовний отець підеє сьміли бл. п. бо. Бончевського і Стефановича. Як такої запоруки не буде, то сей уряд є в нашій організації немислимий. Ми за ніяку ціну не можемо вирити ся ширій народній політиці!
2. Головах конвенції не треба відтисати аж на чотири роки, бо хоч кожда конвенція коштує багато грошей, то вона приносить також немалий пожиток для членів.
3. Здаєт ся, що конче заснувати якийсь загальний фонд на час страйків і безробітє. Як люди довгий час не робять, то їм не можливо платити до Союзу, а Союз на виплату чекає не хоче і не може. Якби так був на подуруду страйковий фонд, то з него можна би заратувати поодиноких членів в біді. Тоді не нащили би ся так як досі і каси місцевих відділів.
4. Назву організації муєть ся конечно змінити, бо два „Руські Народні Союзи“ в однім краю є неможливі. З мене самого назьмивали ся раз Словаки, що належало до такої організації, де головні урядники казуть народні гроші. Вони то-го не знають і не розуміють, що у нас є Союз № 1 і Союз № 2 і що Союз № 1 не може відповідати за діловодство урядників Союзу № 2. Через таке бадамуство терпять неволіноуші наші головні урядники, котрі з Союзом № 2 не мають ніякої стичности і на назву „згодія“ ніяким чином не заслугують! Пора би також позбути ся нам чужої „мадоросійської“ назви, а прийняти свою власну, українську!
5. „Свободу“ видавати хоч 2 рази на тиждень, бо теперішній час сего вимагає. Із напрямком і змістом дотеперішньої „Свободи“ я цілком годжу ся.
6. Теперішній головний уряд нехай зістане нададі, бо він сповняє чесно і ширю свої обовязки. Він досі не приніс ганьби ані собі ані загальному членів нашій організації, тож належить ся йому за те відповідний кредит...

Панове Делегати! Піддаймо одні другим думка, кріпім ся взаїмно, маймо на увазі тільки загальне народне добро і сповнім чесно той незгасний обовязок, який на нас вложили наші місцеві відділи. Гарраді!

Іван Станько,
 делегат 77. відділу.

55.

Є обовязком кожного члена і членіні Р. Н. Союзу подати до публічного відома свій конвенційний проект, значить — висказати сям, що у нас є любов до своєї організації і що ми не вкрисьмоєм один перед другим зі своїми думками.

Правда, що деякі з нас не уміють писати, але є багато членів грамотних і вони повинні показати своїм ворогам, що їх не болять ся...

Я від себе, яко член Р. Н. С., подаю слідуєчі проекти:

1. Щоби змінити назву Р. Н. С. з „Little Russian“ на „Ruthenian National Union of America“ тому, що нас Американці висмівають, значиє в тім, що ми є „Ruthenians“, а організації наша має назву „Little Russian“. Се є дуже важне для нас, томуж панове делегати повинні подумати над сям і конечно явзу Союз змінити.
2. Щоби Р. Н. С. не побирав більше розмету, але місячні вкладки після літ, на спосіб англійських запомогів організації.
3. Щоби делегати, вибрані тисячама членів, мали на думці тільки добро організації і щоби підчас вибору урядників не голосували на своїх братах, товаришів, кумів, добрих сусідів і т. д. бо такими „добродійствами“ аружують організації. Я від себе пропоную, щоби делегати голосували на дотеперішній уряд, а се тому, що вже маємо янше кереконяє про їх характер.

ніть, а правду сказати — належить їм їти така честь за їх совісну працю.

4. Щоби часопис „Свобода“ виходила поодинокі, а не два або три рази тиждень. Другува-ти часопис два або три рази тиждень — коштує майже те само, що днешник.

5. Щоби делегати припоротчили урядникам поборювати і видати збороти Г. Н. С. а часописи „Свобода“, як до сих час поборювали, не звертаючи уваги на се, чи сими ворогом буде єпископ чи простий пів, чи який инший „добродій“ а овечій пістрі.

Уважаю отсех кільки точок корисними для організації і тому прошу ш. Делегатів осуудити їх совісно.

А. Пашук,
 член 156.

56.

Прощу Хваллийої Редакції помітити в нашій „Свободі“ отсі мої проекти:

1. Орган Р. Н. Союзу повинен виходити по найменше 2 рази на тиждень, бо ми не прирафити ся на сьвітій прост повіто, то ми се знаємо аж тоді, коли другі вже забули... Се прямо кетид для організації, котра чисить понад 20 тисяч членів, ані її орган виходить тільки один раз в тиждень!
2. Пропоную, коли се буде можливо, щоби членів, який вистав виключений з Союзу за неплаченє розмету, а хоче по якійсь часі навою присутити до організації і бути далі членом — прийняти без вступного.
3. Нежонаті (самотні) члені у віці від 16 до 25 літ, повинні платити менший розмет від других членів, бо вони не мають по кім брати помертній запомогі і Р. Н. Союз на них нічого не тратить.

Вл. Делегатам желаю витривалостя і сили при конвенційних нарадах і бажая їм як найбільших успіхів, які повинні вийти на добро і славу нашому українському народові в Америці.

Антін Зятяк,
 делегат 201. відділу.

57.

Я низше підписаний піддаю під розвагу Вл. Делегатів ось-таки проекти:

1. Теперішню назву нашій організації лишити надальше. Як вона була для нас добра через 20 років, то може бути добра і на будучі часи. Зміна назви потягне за собою великі видатки, а се зовсім непотрібний тягар на членів. Що хтось там називав нас „маленькими“ Москалями, то з того не виходить, аби ми мали бути рабами „маленьких“ чи навіть „великих“ Москалів! Не в назві Союзу його сила, але у національній єдності його членів!
2. Газета „Свобода“ повинна, так як і досі, пошпрати народну справу, а не клерикальну. Редакторио дати свободу і не стісняти його поєтунювих гадок нікими цензорами. Редактор навіть не може відповідати за часопис, коли не має вільних рук.
3. Духовного управителя в нашій Союзі зовсім не треба. Священники не для народа, але для єпископа, а єпископ для Риму. Яке їм діло до нашій халоської організації?!
4. Делегат, коли не є американським горожанином, не повинен мати права крутити американськими параграфами, чи то на конвенції чи деінде.

Теодор Данчан,
 член 75. відділу.

58.

1. Назву організації змінити на „Український Народний Союз“.
2. Знести уряди, котрі не мають ніяких функцій.
3. Зробити Р. Н. Союз як найбільше присутним для цілого нашого українського народу.
4. Замінити систему розметову на систему після літ.
5. Зробити якусь поєлку для довголітних членів Союзу.
6. „Свобода“ має притрждувати ся і нададі напрямку демократичного і має публікувати всі такі річи, котрі принесуть користь робітникам.
7. З огляду на великі видатки обмежити засіданя гол. ека. комітету.
8. Ті головні урядники, котрі мають сталу місячну платню, не повинні брати окремої дієти ані підчас конвенції ані підчас засідань.
9. Важніші справи Союзу мають рішати всі члені запомогію референдум.
10. Конвенції мають відбувати ся що 4 роки.

Юрій Дромюк, член 353. відділу.

59.

1. Назву організації має остати надальше, бо зміна назви користи жадної нам не привесе, але тільки велику естрату.
2. Уряд духовного отця знести, бо сей уряд в народній організації не має місця.
3. Платченє розмету має остати надальше, бо коли зведеть ся нову систему, то се дасть дуже багато роботи місцевим секретарям, а старших членів Р. Н. С. нарівнит на велику неприємність.
4. Як член Р. Н. С. платять через 25 років свій місячний розмет, то не уявля згаданого часу уявляють його від платченя розмету, а правним членом він має остати аж до смерті. Таким спосібом придбаємо багато молодих членів, а організації жадної шкоди на сям не потерпить.
5. Гол. урядники Р. Н. С., окрім більшого, не повинні бути вибраними за порядком більше ш двох разів, приміром так, як президент Зауничих Держав.

Б. „Свобода“ повинна виходити два рази на тиждень, а як можливо, то в кожний день, бо з тієї ж однієї часописи, котрої ваш український нарід в Злучених Державах інтересує ся.

Михайл Нанонечний, член і делегат III. відділу.
60.

1. Уряд духовного отця цілком звести, бо від, після моєї гадки, є зовсім непотрібний і безкорисний для нашої організації.

2. Дотеперішня назва Р. Н. Союзу най позитивна назва, бо всяка зміна назви потягне за собою великі кошти.

3. Дотеперішня система плачени най лишати ся надаль, але щоб розмет не вносив більше як 1 долар місячно.

4. Щоби член, котрий платить через 25 літ, міг отримати зі свого посмертного ину частку за життя. Се був би легкий спосіб зібрати до нашої організації багато молодіжи.

5. Щоби конвенція відбувала ся по 4 роки.

6. Урядники, котрі мають місячну платню, не повинні побирати діт на конвенційних засіданнях.

7. „Свобода“ повинна виходити два рази на тиждень, з таким самим змістом як і досі. Се принесе велику користь всім членам Р. Н. Союзу і всім читачам сеї нашої газети.

8. Член Р. Молодечого Союзу, що належить до організації через цілих 16 літ, повинен дістати якусь невелику загомогу в готівці. Така загомога захопить нарід до вписування своїх діт до Р. Молодечого Союзу.

9. Зменшити по можности число веслях урядових засідань, бо се відбиває на розметах членів.

10. Уважам за корисне, щоби пп. Делегати ухвалили хоч один місяць в році, у яком можна би приймати членів до 46 літ, приваємше на половину посмертного. Другі організації приймають членів і до 50 літ, а на тім не траять.

Г. К., член 245. відділу.
61.

Звертаю увагу тям членам, котрі пропонують, щоби член, котрий платить через 20 або 35 років, шібар загомогу за життя. Таких пропозицій ХІІІ. головна конвенція не возьме певно від розвагу, бо їх ухвалення зруйнувало би зовсім організацію.

По ухваленню такої пропозиції розмет підскочить ся в гору, відстранити від нашої організації всіх молодих і декотрих старіших членів, а Р. Н. Союз лишити ся тоді з семичислними старцями і наїками, котрі дістануть своє посмертне... на Асафатовій доміж.

Возьмім собі малий рахунок і замість 20.000 членів поставмо 100. Нехай тих 100 членів вкладають через 20 років пересібно по \$1.25 на місяць, то зложать всего за 20 років 30.000 доларів, а мають зібрати 100.000 доларів. Заходять тепер питане, віки взяти ще недостаючих 70.000? А з яких фондів мають ся оплачувати головних урядників, „Свободу“, фонд резервовий і бідики і ще багато інших видатків? А хто-ж буде дбати за такого члена, котрий умре в рік або в пару місяців по вступленю до Союзу?

Роздумайте, Брати, над тим всім і скажіть, чи такі проєкти можна брати під дискусію.

Не шукати вижити, коби було з чого, але з по-рожного — як то кажуть — то і сам Союзом ве наліє!

Григорій Задорожний, делегат 358. відділу.
62.

Хвальна Редакціє! Прощу ласкаво помістити отсих кілька моїх проєктів, а може вони послужать для добри і розвитку нашої славної організації тут в Америці.

1. Назву нашої організації докопаче треба змінити на „Український Народний Союз в Америці“.

2. Щоби Пов. Делегати не страхали ся комітєв при зміні чартеру і інших річий, бо вже чте, аби наша славна організація мала свою народну назву.

3. Дотеперішні віданки змінити так, щоби мали свою народну синьо-жовту краску, а на середній може бути тасаме жєнщина, а книжкою в руці і трираменним хрестом.

4. „Свобода“ повинна би виходити три рази на тиждень по вісім сторін. Се принесе би велику користь для всіх членів і для передплатників.

5. Щоби плачено місячні вкладки як і дотепер, за розметом, лише щоби сей розмет не перевисив на ціле посмертне квоти одного доларя місячно.

6. Щоби конвенція відбувала ся по три роки, бо ложка конвенція коштує дуже багато грошей. Конвенція повинна відбувати ся в тім стейті, в котрім є найбільше відділів Р. Н. Союзу.

7. Уважам за відповідне, щоби наші делегати піднесли на конвенції питане про наші школи, бо як наше шкільництво піде так далі як дотепер, то за пару років нашу молодіж американський млія перемеле на Американців.

Михайл Заверуха, делегат 22. відділу.
63.

1. Коли система плачення розметом муєть змінити ся на систему після літ, то всі старіші члені щоби мали зачислені свої літа від дня

приступленя до Р. Н. С. в противні різі прийшли би ся їм платити місячно великі вкладки, а через те вони організації могла би страстити половину членів.

2. Кожний член, котрий належить до Р. Н. Союзу і платити через 20 літ, повинен отримати половину вкладених за той час грошей.

3. Дотеперішня назва най лишати ся надаль, а ті гроші, які треба би заплатити за перевелє зміни, обернути на фонд шкільний в Америці.

4. Часопис „Свобода“ щоби виходила два рази на тиждень. З того члена Р. Н. С. скористайте і не будають потребувати оплачувати чужі часописи.

5. Конвенції муєть відбувати ся по чотири роки, а тоді організації не буде мати таких великих видатків.

6. Урядники Р. Н. С., котрі нобирають ета-лу місячну платню, не повинні побирати жалю діети.

7. Редакція „Свободи“ має приймати всі дониси, коли вони оперті на фактах і мають за цілю оборону одиниці або загалу русько-українського народу. Редактор, не приймаючий відповідних дописів членів, має бути відвічалний перед гол. ека. комітетом.

Петро Сінорський, делегат 359. відділу.
64.

1. Назву Р. Н. Союзу змінити на „Український Народний Союз“.

2. „Свободу“ вдавати два рази на тиждень по 12 сторін друку. Нарід буде тоді більше просвічати ся, буде більше характерний, пізнає скорше своє народне достоїнство і буде більше як дотепер приступати до нашої славної організації на чужині.

3. Місячний розмет має бути завжди однаковий, не перевишаючий квоти \$1.25, а як можна, то і долар.

4. Конвенції муєть відбувати ся по 3 роки. В разі konieczної потреби можна склипати надзвичайну конвенцію.

5. Всі головні урядники муєть бути вибрані найбільше три рази раз пораз, а по перерві вільно їм знова кандидувати.

6. Кожний член, що належить до організації через 25 літ, має по тім часі дістати половину свого посмертного.

7. Кожний член має через 25-літний час придати для організації 50 членів, т. е. по 2 членів на рік.

8. Кожний член Союзу має бути членом „Просвіти“ і має дбати про свої діти школи, щоби члв діт не потрапили в американські мори.

Панове Делегати! Двигніть нашу організацію на висини степів, а не се буде Вам честь і слава. При конвенційних нарадах тримайте ся дружно за руйні і не дайте скривдити бідного робучого українського народу!

Емільян Житневич, член 85. відділу.
65.

1. Назву Р. Н. С. змінити на „Український Народний Союз“, бо вже граїтца пара, щоби ми мали свою рідну назву, а не чужу!

2. Завести 4 класи посмертного, а то: \$1.000, \$750, \$500 і \$250, бо є між нами досить таких людей, які охотно вписались би на менше посмертне.

3. Уряд духовного отця звести і то раз на все, бо Союз є народною, а не церковною організацією. З того уряду Союз не має ніякої користі, тож він нам не потрібний.

4. Головний уряд Р. Н. С. поможности змінити.

5. Ся конвенція повинна конче обмежити права гол. уряду, аби він не міг ухвалювати того, що прислугує лише конвенції.

6. Оскарини се потрібне, обмежити засідання гол. ека. комітєту.

7. Предсідателем конвенції повинна бути особа свєтська, а не духовна.

8. Коли не можливо вдавати „Свободу“ щоденно, то бодай 3 рази в тиждень, бо велике число наших Русєвнн передплачує польські та російські денники.

9. Ся конвенція повинна уже раз подбати, щоби ся „Свобода“ виплинула оголошено почитаних банкірів, лікарів, що лічать на тисячі міль і тако инше, що замість користі приносять деяким читачам шкоду.

10. Громет завести після літ, але дотеперішні члені (без огляду на літа) повинні остати на таких умовах, на яких вони до Союзу приступили.

11. Р. Н. С. уформуєть так, що котрий член переходить до Р. Н. С. по свінченях 16 літ, а платить до 24 року, то щоби вилучити такому членові 200 дол., коли, розумієть ся, не побрав жалю загомоги з каси Р. Н. С.

12. Членови, котрий належить до Р. Н. С. 35 літ, будо добре виплатити: кл. 1-ма \$200, кл. 2-га \$100, а двом класам не виплатити (коли би се вляжи увійшли в життя).

13. Будо вкази корисно, аби Р. Н. Союз явил свою банкову інституцію, у якій наші Русєвнн могли би складати свої тяжко зарплатювані гроші, котрі вони проплачуєть вераз на всяких жілівських, пожежних і сьвященних банках.

Іван Кравчук, делегат 246. відділу.

Великих слів велика сила.

(Кілька заміток до конвенційних проєктів „Просвіти“ і „Свободи“).

Зараз на очині початку своїх довжених проєктів „Просвіта Комісія“ записале, що „Просвіти“ справа є за язд зана широкою загомою, щоби він міг без приготування досвідно забрати відповідне слово в справах просвітих. Чи так воно справді є, а не беру ся тут судити, але знаю напевно, що коли так делегати ХІІІ. гол. конвенції хотіли всі прозвати „Пр. Комісією“ взяти під основну дискусію, то се конвенцію треба би продовжити що найменше о цілий тиждень!

Два роки минуло від часу, коли наша „Пр. Комісія“ розпочала свою діяльність. Шо корисного зробила вона за ті два роки? Видала кілька книжочок, які для нашого народу в Америці представляють дуже невелику вартість. Чи в тих книжочках було щонебудь про закони Злучених Держав, про права та обовязки імїгрантів і робітників в сїм чужім краю, про всі ті різні народні перешкоди, які нашому народові загороджують дорогу до якого-такого добробуту? Усі ті книжочки, які досі вилучили у світ „Пр. Ком.“, можна було спровадити зі старого краю і розкінути поміж людей, а то не було би певно ані таких великих поштів, ані такої великої слави...

„Просвітна Комісія“ вибрала досі з каси Р. Н. Союзу понад 7.000 доларів, а якусь суму мусіли зібрати і її референти, обіздаючи в своїм часі деякі наші громади в Америці. Де ті всі гроші поділи ся і що з них зроблено? Довідаєм ся може на конвенції, коли „Просвіти“ загальні зажадає докладного рахунку.

„Просвітна Комісія“ виробила собі дуже гарні і дуже широкі плани, але з тих планів не досі (за 2 роки!) майже нічого не увійшло в життя. Чому? Бо ті плани гарні лиш на папері, а в практиці їх не дасть ся перевести і за пількадесят літ! Я не знаю, чи старокрасві просвітні інституції разом звітні мають стільки великих секцій, що наша одні „Просвітна Комісія“ з того видно, що „Пр. Комісія“ Р. Н. Союзу хотіла би зробити в розмірні коротім часі далеко більше ніж всі подібні старокрасві інституції за пількадесят років.

Я не кажу, що плани її інтенції „Просвіти“ не певні, але вважаю їх перешкодами у нашій новій вітчизні і покляче — невикональними. Чи не ліпше розпочати просвітну роботу простими способами й засобами, ніж марнувати час і гроші на творене різноманітних секцій і підсекцій? Чи галицьке товариство „Просвіта“, розпочинаючи перед 46 роками свою просвітну діяльність, мало таку силу рішави планів, що вибила „Просвітна Комісія“? Чия треба в виду того дивувати ся, що — як каже „Пр. Комісія“ — деякі люди уважали ся наші просвітні інституції до сего часу просто „забавкою“?

„Просвітна Комісія“ признаєть ся обережно до своїх неважк, але за ті неважки скидав відвічалність не на себе, а — динним дивом — на гол. ека. комітєт Р. Н. Союзу, котрий її не виплатив усіх фондів, признаєть ся самого початку заснована „Пр. Ком.“ конвенцією. Ся інституція виглядає на обжалуване гол. ека. комітєту перед наступною конвенцією. Чи гол. ека. комітєт заслугоє справді на якийнебудь докір з боку „Пр. Комісії“? Гол. ека. комітєт не зробив нічого самовільно, але засягнув опині всіх членів Р. Н. Союзу, а та опинія зяєна чей же „Просвітній Комісії“? Гол. ека. комітєт вилучити „Пр. Комісію“ дві треті часті із шкільного фонду, а одну третю частє задержав у Союзній касі на гірші член. Крім того гол. ека. комітєт прирік був „Пр. Комісії“ багачати з каси Союзу (не зі шкільного фонду!) всі видатки на видрукуване шкільних читанок. А деж ті читанки? Чи може гол. ека. комітєт випен, що вони досі не вийшли? Якби гол. ека. комітєт виплатив був „Пр. Комісії“ всі гроші із шкільного фонду, то в тім фонді була би нині велика купа, а гроші буди би розішлани ся на всілякі плани „Пр. Комісії“ і на творене її різноманітних секцій.

Кілько до раїт говорили члені гол. ека. комітєту голові „Пр. Комісії“: „Пане доктор! Закінчите Ви покипо свої далекоєслі плани, а заберіть ся до реальної роботи: вилучіть як найскорше потрібні шкільні підручники, зорганізуйте в одну громаду наших дякоучителів, дайте їм в руки якусь одностайну методу научування; закладайте їм найскорше „Очи“ і „Союз“ по наших руських громадах; не вникайте реферєтв по віжах з порожніми руками!“ Голові „Пр. Комісії“ обіцяте те все зробити і зробили — широкі плани її будуче...

Варто би знати, кілька членів придбали „Пр. Комісію“ для нашого Союзу... В одній своїй відозві до місцевих відпоручників написала „Пр. Комісія“ таке: „Однак, колиб знайшли ся люди, котрі б зажадали Вашої допомоги і хотіли зорганізувати ся в яке товариство або відділ (яке українське, яке не вороже), то Ви повинні їм помігти, шкільки Ви їх не можете перекопати, що наше товариство вєть так само добре, або і кучше, бач загляду на тоє, що то буде „Новий Союз“, чи „Провидєне“, чи яке инше товариство, або було тяжко українське“. З тих слів бачимо ясно, що „Просвітна Комісія“ робить своїх відпоручників агентами нового „Союзу“, „Провидєня“, „Гайдакєвнн“ і т. п., нам не порадило б звернувати ся до членів „Пр. Комісії“ і просити їх зайти ся за гроші нашої організації! Чи члені Р. Н. Союзу свінчили

свої гроші на те, аби за них організувало ся конкуруючі з ними інституції?!

А кілька членів має наша „Просвіта“ і що то вилучило за гроші: старокрасві, новоєвропейські, просвітні комісії, гайдаки, чи ще які инші?... Щого ми досі не зяємо, але про се будє мабуть можна на конвенції, то може й дізнаєм ся...

„Пр. Комісія“ побиваєть ся дуже за тим, щоби була залежна лише від конвенції і щоби головна екакутивна Р. Н. Союзу не втиркала ся ніяк до її діловодства. Виходить, що гол. ека. комітєт був досі „Пр. Комісією“ на заяві і що вона могла би була вписати ся більшими моральними чи якими там здобутками, які не члєни гол. ека. комітєту. На ділі се тільки вилучи, бо гол. ека. комітєт не міняв ся ніколи до сирав „Пр. Комісії“, а тільки від часу до часу домагав ся ясних рахунків з тих грошей, які він „Пр. Комісією“ вилучував. До сього він мав певне право і обовязок, а коли конвенції здіймає сей тягар з плечий гол. ека. комітєту, то дай него те кучше — менше клопоту і відвічалности...

„Пр. Комісія“ каже, що Р. Н. Союз був досі „мертвим“ асекураційним товариством, а його члєни — „байдуками“. Чи так воно справді є, а не беру ся судити самий; нехай судить конвенція і поодинокі члєни нашої організації. Я тільки констатую факт, що Р. Н. Союз дав уже не одну тисячку на народні і добродійні цілі, а вємало гроша на жертвенник народній заохили і поодинокі відідали та члєни сего „мертвого“ асекураційного товариства... Варто би тут зазначити ще й се обставину, що якраз той „мертвий“ Союз покликав до життя теперішню „Просвітну Комісію“ і дав їй у руки несотирітні засоби на ширене свєтлі між нашими американськими земляками. Котра з русько-американських „живих“ організації зробила для широкого загалу стільки, що наше „мертве“ асекураційне товариство?!

В погоні за недостойними фондами на виконанє своїх широких і ідеальних планів загнала ся „Просвітна Комісія“ між иншим і до фондів „Свободи“, жадаючи з тих фондів для себе по 2 ц. від кожного члена. З тої пропозиції виходить яєно, що „Свобода“ бере забото... Як видно, то „Просвітна Комісія“ солідаризуєть ся прямо з тими конвенційними проєктодавцями, котрі кажуть: урвати платню редакторів, вилучити зі „Свободи“ всі добре платні оголошеня, а суму часописи побільшити на 16 ц. навіть на 20 сторін і вдавати її щодня... Чи „Просвітна Комісія“ уважає друкярню „Свободи“ за яєсь віддалєне тіло від Р. Н. Союзу? Чи „Свобода“ веде якийсь „екстрє“ інтерєс, а свої „величезні“ заски ділить між своїх робітників? Чи „Свобода“ не сповіла як сїд своїх заважі? — З якої отже рації „Пр. Комісія“ аєрєтє на адресу „Свободи“ многозначні слова, що „ти ми самими силами і за ті сямі гроші можна би о много більше видати праці, як се мало місце до сего часу“?

„Просвітна Комісія“ ставити ся до „Свободи“ з якоюсь незорумітою завистю, бо заєвнє в однім своїм „проєкті“, що навіть ті повісті, які „Свобода“ друкує на окремих аркушах, не роблять бажаного вражєня. А чи ті книжочки, котрі досі видала „Просвітна Комісія“, роблять бажанє пражєне?... Хлоп лишє одна „Просвітна Комісія“ має монополію на друкування повістей (в роді „Різдвяної ночі“ і инших), а „Свободі“ сего робити не вільно? Та чейже „Свобода“ не робить перекладів з періодичних видань „Пр. Комісії“ і тій „Комісії“ не вилучіть зовєм у дорогу... Чи в політичній газеті — як се міркує „Просвітна Комісія“ — не даєть ся містити „літературні і наукові стійнісье доброго матеріалу“, то се ще велике питанє, а порішати його може тільки ширший загальн читачів, для котрих ся „політична газета“ в перній мірі призначена.

На разі я обєзвучу ся на кілька повисших у-вар: рєчєть-жя доповню на конвенції.

Осип Стєтєвич.

НАДІСЛАНЕ.

В 26. числі філадельфійської „Америци“ поинида ся на мене груба налість, на котру я в обороні своєї порушеної чєсти муну дати кілька слів відповіди.

Нашерд констатую, що дописувачє „Америци“ мене особисто не знає, бо якби знав, то не писав би таких дурниць на невинного чоловіка, котрий у своїм житю не заподіли нікому бажаного кривди, але совєсно й чєсно працює і працює для добра свого руського народу.

У Натскаві я живу вже 14 літ, а коли зачала ся будова церкви в Нортгемптоні, я зараз приступив до сеї парафії і до Союзного Братства, від 33. і тім Братстві я був засідні якесь урядником і працював для него щиро й свєсно та придбав йому доволі споре члєдо членів. Нортгемптонський відділ Р. Н. Союзу є тепер один з найбільших, а до сего причини ся у великій мірі повисаний „Америци“ і її нортгемптонськом дописувачєлю — „привославний“ Онуцак (себе і гринийн).

Моїх зєслуді ті нортгемптонської парафії, котрої теперішній її пєстоатель вилуч на мене мєркує зямий в „Америци“, я тут вилучити не буду; нортгемптонськє люди живуть, то можуть зєсвідчати, чи Онуцак був ворогом руської громади в Нортгемптоні.

Найбільше дотить ся дописувачєлю „Америци“ за те, що нортгемптонський відділ Р. Н. Союзу найменше сємє сємє дописувачєлю на конвенцію в Бозаю. Чи люди позачитєт відєй, що він

там хотів бути яєсь делегатом, але не міг. На мене вилдо 48 голосів більше і в виборній заступництєм того відділу, для котрого я вимало почитав ся. За се добре члєни до мене в ширю гадєть, тобо донря я певно не зяєду! Руському Народному Союзови я від сєрця послужу, але певно не в такий спосіб, як сєго хотів би недосвідний кандидат на делегата з табору „Провидєня“ і його ергана „Америци“!..

На нині напасти дописувачєлю „Америци“ я відповідати не буду, бо ті напасти менє не пошкодять, так як певному дописувачєлю вони не принєсуть бажаной слави і користє. За свої реалітєтні і логічнє переконаня я не потребує ніякого соромити ся, а там більше не маю потреби оправдувати ся в таких справах перед „прєстєлем“ нашого Р. Н. Союзу в особі загорілого прикльонника шєриканського, „Зєсвідчєня“, якому через помилку надано шумну назву „Провидєня“.

Газетий Онуцак з North Catasaqua, Pa.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство сьв. Володимира, від 108. Р. Н. С., новідомає своїх членів, що місячний мїтинг відбуде ся днє 22. сєрпня під т. 134 I. 7-ма улиці, в гали Мілера. Члєни, котрі залягають понад 2 місяці зі своїми вкладками, обовязані прийти і заплатити, бо в противні разі зараз по мїтингу зєстануть сєспендовані. Рівнож зазначєть, що після ухвали з днє 3. сєрпня, на сїм мїтингу будемо приймати нових члєнів до Братства до 35 літ без вступного, а поєрєх 35 до 45 літ за половину вступного, а до Р. Н. Союзу після статуту. — Василь Лаврушка, сєкр.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Повиснє подаємо інтерєсованим адреси ліквідаційного уряду банків Швенка (Гроховського) і Дайч Брос.

Адреса ліквідатора банку Швенка (Гроховського):

BANKING DEPARTMENT OF THE STATE of New York
Superintendent in charge of Schwenk (Grochowski) Bank of New York.
61 Broadway, New York, N. Y.

Адреса ліквідатора банку Дайч Брос:

BANKING DEPARTMENT OF THE STATE of New York
Superintendent in charge of Deutch Bros. Bank of New York.
61 Broadway, New York, N. Y.

Михайл Стебницький з Каминки Риванівської, котрий приїхав перед 3-ма тижнями і зїстав задержаний імїграційними властями на Еліс Айленд, пошукє своїх діт, котрі мешкали перед роком в Нью Йорку. Одна донька видана за Броніслава Крєшєвича, а друга Марія за Мих. Фєлдєтовича, третє Анастасія за Ник. Коханчєвца. Хотєби знав, де вони тепер перебувають, зяохити їм переказати, що я остаю тепер на Еліс Айленд і жду на їх прибутє. Адреса: Michael Stebnicky, Detained at Ellis Island, N. Y.

ЗАБЕЗПЕЧІТЬ СОБІ БУДУЧНІСТЬ ПОНИ ЩЕ НЕ Є ЗА ПІЗНО!

На продаж дїм і квалєтє землі, зєсладженої почитаними деревами в Нью Бронсїк, однім з найкрасніших мїєт стейту Нью Джєрєв. Мїєто фабричне і замешканє Славянами. Пилити або годувати ся мєжи 10-юю а 11-юю годиною рано до: Mikoski, 208 Broadway, Room 8, New York, N. Y. 37x38

Читаете про війну? А знати і слїдити за перебігом можете лише, маючи під рукою атлас Атлєс воєнийн лише 25 цєт., великий \$1.50. Гроші посилаєть почитаними марками до: Марії Нєстїн 71 Sussex St., Jersey City, N. J.

Продам зі стратою 10 акрів землі в Гамчєвтоні, Н. Дж. Ціна \$350, вилучити треба \$100, решта на довічєні сплати. Так само 5 акрів в Мєйє Леєдїнг, Н. Дж. Ціна \$150, \$75.00 готівкою, решта на сплати. Голоситєть чи писати ці адресоє: Марія Нєстїн, 71 Sussex St., Jersey City, N. J.

ГОДИННИКАР І ЮВІЛЕР

нашриванє годинницє і годинки; роботу виконую старанно. Роботу відбірає і відєтєвляє до Вашої хати. Ціни дешєві. Louis Chisar, 37x41 509 Communipaw Ave., Jersey City, N. J.

РОДИМЦІ РІЛЬНИКИ, ВЕРТАЙТЕ НА РІЛЮ!

На власнім господарстві найдєте достаток, спокій, вдоволенє і забезпечєнє для своєї родини. Продаємо по приступних цінах гарні фарми, готєво до упралє, враз з інвєнтарєм і будівлями в найздоровіших стейтах і близько найбільших мїєт в Америці, а то в стейтах: Меріленд, Дєлєвар, Нью Джєрєв і Вірджїні. По опєсї, ціни і умови пишєть у власній мові до: Inter-agricultural Realty & Land Company, 1714 Easton Ave., Baltimore, Md. 37x39